

Brun rotte (*Rattus norvegicus*)

Videnskabeligt navn: *Rattus norvegicus*¹⁰

Synonymer: *Epimys norvegicus*, *E. rattus norvegicus*,
Mus decumanus, *M. hibernicus*, *M. norvegicus*

Kaldenavn: Brun rotte

Synonymer: Rotte, vandrerotte

Status i Danmark: Invasiv

Brun rotte. Foto: Miljøstyrelsen

Beskrivelse

Brun rotte er den største gnaver i musefamilien i Danmark. Voksne individer vejer normalt 200-250 g, men kan veje op til 500 g. De er op til 39 cm lange inkl. halen. Halen er kortere end kropslængden. Brun rotte har relativt små, nøgne ører. Den har brun pels på ryggen og lysegrå pels på maven. Farven kan dog variere en del. Halen fremstår nøgen, men er dækket af små stive børster.

Forvekslingsmuligheder

Brun rotte kan skelnes fra andre gnaverne på dens størrelse, øre- og haleform. Den brune rotte kan forveksles med mosegris (*Arvicola amphibius*). Mosegris er en studs mus med mindre ører, kortere hale og mere stump snude. Mosegris er desuden mindre og mørkere end brun rotte. Brun rotte kan også forveksles med husrotte (*Rattus rattus*, også kaldet sort rotte). I forhold til brun rotte er husrotte slankere, den har større ører og en hale, der er længere end dens krop. Farven på husrotte kan variere meget fra individ til individ. For det utrænede øje kan brun rotte også forveksles med bisamrotte (*Ondatra zibethicus*). Bisamrotten er dog mere en dobbelt så stor, dens hale fladtrykt fra siderne og dens ører er forholdsvis små.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Brun rotte stammer fra Østasien^{1,2}. Den blev introduceret til Europa i middelalderen. Den er introduceret på alle verdens kontinenter bortset fra Antarktis. I Danmark dukkede brun rotte op i 1700-tallet og spredte sig herefter hurtigt til hele landet¹. I Danmark dukkede brun rotte op i 1700-tallet og spredte sig herefter hurtigt til hele landet¹. Brun rotte er udbredt og almindelig i hele landet. De tætteste bestande findes formentlig i forbindelse med by- og industriområder, havneområder og omkring landbrugsbedrifter, men brun rotte kan forekomme overalt i naturen. Gennem de sidste syv år har antallet af rotteanmeldelser til landets kommuner fluktueret omkring 150.000-160.000³. Hvis man ser en rotte, skal man kontakte en autoriseret rottebekæmper eller en sagkyndig rottekonsulent, fx i kommunen³.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre 'spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner', økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel

og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Spredningspotentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemmehørende arter	Påvirkning af økosystemfunktioner	Økonomiske effekter	Helbredseffekter
Score	3	2	3	1	3	3
Datakvalitet	meget sikker	meget sikker	sikker	middel	meget sikker	meget sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for brun rotte er vurderet til høj. Brun rotte har spredt sig til hele kloden via skibstransport^{1,4}. Den brune rotte har et højt reproduktionspotentiale¹⁴. Den yngler hele året, den kan få flere kuld pr. år afhængigt af fødeudbuddet og kuldene består typisk af 4-12 unger^{1,4}. Brun rotte bliver kønsmoden efter 2-3 måneder¹.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 2 (middel). Bevarings- og naturværdien for brun rottes levesteder er vurderet som middel. Brun rotte er meget tilpasningsdygtig og kan leve i mange forskellige habitater². De lever hovedsageligt i nærheden af bebyggelser i byområder, havne og landbrugsbedrifter^{1,3}. Når brun rotte etablerer sig ude i naturen, findes den oftest langs vandløb og søer, i vådområder og kystområder^{1,3}.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Påvirkning af hjemmehørende arter er vurderet som høj. Brun rotte lever primært af plantemateriale, men den er altædende og meget opportunistisk og kan æde alle arter, der er mindre end den selv. Den er en stærk konkurrent til andre smånavere og kan fortrænge disse lokalt. I områder med tætte bestande kan rotter forårsage lokal udryddelse af plantearter, hvirvelløse dyr, krybdyr og fugle^{5,6}. Især er bestande af jordrugende fugle på små øer meget udsatte. Prædation af brun rotte er også et problem for ynglekolonier af måger og terner på små øer og holme i Danmark⁷.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Brun rottes påvirkning af økosystemfunktioner vurderes som lav. Brun rottes prædation på hjemmehørende arter i naturlige habitater kan ændre byttedyrenes bidrag til dynamikken og fødekæderne, fx frøspredning, fødegrundlaget for småfugle og rovdyr, mv. Brun rottes påvirkning af processerne i økosystemer vurderes dog ikke at være irreversible i naturlige habitater i Danmark.

Økonomiske effekter: 3 (høj). De økonomiske effekter for brun rotte er vurderet til høj. Den brune rotte spiser og ødelægger afgrøder og fødevarer. Den kan forårsage økonomiske skader ved at tygge gennem elkabler, skade kloaknet og bygninger. Kommunernes omkostninger til forebyggelse og bekæmpelse er omkring 300 mio. DKK årligt⁸. Dertil kommer privates udgifter på forebyggelse og bekæmpelse samt tab i fødevarerindustrien.

Helbredseffekter: 3 (høj). Helbredseffekter for brun rotte er vurderet som høje. Den brune rotte kan sprede mange forskellige zoonoser gennem urin og afføring, fx *Leptospira* og *Francisella tularensis*⁹.

Kilder

- ¹ Lodal J 2007. Brun rotte *Rattus norvegicus* (Berkenhout, 1769). I: Baagøe HJ, Jensen TS. Dansk Pattedyratlas. - Gyldendal, 152-155.
- ² Ruedas AR 2016. *Rattus norvegicus*. The IUCN Red List of Threatened Species 2016: e.T19353A22441833.
- ³ Miljøministeriet. Rottebekæmpelse. <https://mst.dk/natur-vand/vand-i-hverdagen/rottebekampelse/>
- ⁴ Invasive species compendium. *Rattus norvegicus* (brown rat) <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompndium.46829> (besøgt 10. august 2022).
- ⁵ Jones HP, Nolmes ND, Butchart SHM m.fl. 2016. Invasive mammal eradication on islands results in substantial conservation gains. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 113: 4033-4038.
- ⁶ Jones HP, Tershy BR, Zavaleta ES, m.fl. 2008. Severity of the effects of invasive rats on seabirds: A global review. *Conservation Biology* 22: 16-26.
- ⁷ Bregnballe T, Sunde P, Clausen KK (i trykken). Occurrence of rats and their impacts on colonial waterbirds in a Danish fjord. *Ornis Fennica* 99.
- ⁸ Niels H. Sørensen, MST, pers. medd. 29. juni 2022
- ⁹ Strand TM, Lundkvist Å 2019. Rat-borne diseases at the horizon. A systematic review on infectious agents carried by rats in Europe 1995–2016, *Infection Ecology & Epidemiology*, 9:1, 1553461.
- ¹⁰ Arter.dk, art: Brun rotte - *Rattus norvegicus*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/ce042cf9-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea>.